

Jogi háttér

A Cseh Köztársaságban a fizetésképtelenségi eljárásokat elsősorban a fizetésképtelenségről és a fizetésképtelenségi eljárásról szóló 182/2006. sz. törvény (Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení) (a továbbiakban: a fizetésképtelenségről szóló törvény) szabályozza, amelynek háttérét a polgári perrendtartásról szóló 99/1963. sz. törvénykönyv (Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád) adja.

Egy másik fontos jogszabály a felszámolókról szóló 312/2006. sz. törvény (Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích), amely (a fizetésképtelenségről szóló törvénnyel együttesen) a felszámoló hivatás jogszabályi keretét alkotja.

E rendelkezések hatályos változata [itt](#) található.

1 Ki ellen indítható fizetésképtelenségi eljárás?

Fizetésképtelenségi eljárás természetes személyekkel és jogi személyekkel szemben is kezdeményezhető, függetlenül attól, hogy üzleti vállalkozások-e.

A fizetésképtelenségi eljárások egyes típusai (csődeljárás, reorganizáció, adósságkönnyítés) eltérnek egymástól a megcélzott jogalanyok tekintetében. Míg a csődeljárás lefolytatása iránti kérelem valamennyi jogalany ellen benyújtható, a reorganizáció kizárólag üzleti vállalkozásokra vonatkozik, az adósságkönnyítés pedig elsősorban nem üzleti jogalanyokra (lásd lent).

Fizetésképtelenségi eljárás nem indítható az állammal, a helyi önkormányzatokkal, választások idején a politikai pártokkal és mozgalmakkal szemben, illetve egyes más, elsődlegesen közjogi jellegű jogalanyokkal szemben. A pénzügyi intézményekre és biztosító társaságokra különös szabályok vonatkoznak.

2 Mik a fizetésképtelenségi eljárás megindításának feltételei?

Fizetésképtelenség vagy fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet

A fizetésképtelenségi eljárás olyan bírósági eljárás, amely az adós fizetésképtelenségével vagy fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetével foglalkozik, valamint azzal, hogy miként kezeljék azt. Az alapfeltétel tehát a fizetésképtelenség vagy fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet fennállása.

Az adós a következő feltételek *együttes* fennállása esetén fizetésképtelen:

több hitelezője van,

30 napnál régebben lejárt pénzbeli kötelezettségei vannak,

nem tudja teljesíteni kötelezettségeit.

Az adósságot többek között akkor tekint fizetésképtelennek, ha adósságuk jelentős hányadát nem törlesztik, vagy ha az ilyen kötelezettségeket az esedékességtől számított három hónapon belül nem rendezik, illetve, ha az adóssal szemben fennálló pénzbeli követelés nem hajtható be végrehajtás vagy lefoglalás útján.

Az üzleti vállalkozásnak minősülő adós (akár természetes, akár jogi személy) akkor is fizetésképtelen, ha túlzottan eladósodott. Az adósok akkor túlzottan eladósodtak, ha több hitelezőjük van, és kötelezettségeik összege meghaladja vagyonuk értékét.

A fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet olyan helyzet, amelyben valamennyi körülményt figyelembe véve észszerűen feltételezhető, hogy az adósok nem lesznek képesek megfelelő módon és időben teljesíteni pénzbeli kötelezettségeik lényeges részét.

A fizetésképtelenségi eljárások típusai

A cseh jog az adós fizetésképtelensége vagy fizetésképtelenséggel fenyegető helyzete kezelésének három alapvető módját különbözteti meg:

csődeljárás (*konkurs*),

reorganizáció (*reorganizace*),

adósságkönnyítés (*odlužení*).

A fizetésképtelenségről szóló törvény nem határozza meg, hogy a fizetésképtelenség kezelésére alkalmazott különböző módszerek közül egy adott adósnak melyiket kell igénybe vennie, hanem nyitva hagyja a választás lehetőségét. A felszámolási eljárás (csődeljárás) mellett létezik egy rehabilitációs elem is (reorganizáció és adósságkönnyítés). Az adós fizetésképtelenségének kezeléséhez megfelelő módszer kiválasztásánál a hitelezők számára lehetséges legjobb eredményt kell figyelembe venni.

A **csődeljárás** a fizetésképtelenség kezelésének általános módja, amelynek esetén a csődeljárást elrendelő végzés alapján a hitelezők megalapozott követeléseit nagyrészt a vagyon értékesítésének bevételeiből fedezik. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a ki nem elégített követelések vagy azok részei nem évülnek el. A csődeljárás módszerét alkalmazzák minden olyan esetben, ha nincs lehetőség a reorganizáció vagy az adósságkönnyítés mint enyhébb eljárások alkalmazására az adóssal szemben, vagy abban az esetben, ha az eljárás során egyértelművé válik, hogy ezek a módszerek nem folytathatók tovább.

A **reorganizáció** az üzleti vállalkozásnak minősülő adósok fizetésképtelenségének vagy fizetésképtelenséggel fenyegető helyzetének kezelésére vehető igénybe. A reorganizáció az üzleti tevékenység átszervezésével jár. Általában az az elvárás, hogy a hitelezői igényeket folyamatosan elégítsék ki, miközben az adós vállalkozása továbbra is működik, a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróság által jóváhagyott reorganizációs terven alapuló, az irányítás újraesztését célzó intézkedésekkel összhangban. A hitelezők figyelemmel kísérik a terv előrehaladását.

Az **adósságkönnyítés** a fizetésképtelenség vagy fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet kezelésének módja olyan adósok tekintetében, akik vagy természetes személyek (üzleti vállalkozással vagy anélkül) vagy olyan jogi személyek, amelyek nem üzleti vállalkozások. Ez a fizetésképtelenség kezelésére alkalmazott módszer nyitottabb a szociális megfontolásokra, mint a gazdasági szempontokra. A cél az, hogy „új kezdetet” biztosítsanak az adósok számára, és hogy arra ösztönözzék őket, hogy aktívan vegyenek részt adósságaik visszafizetésében. Általánosságban az adósnak képesnek kell lennie legalább arra, hogy teljes mértékben fedezze a felszámoló díjazását és készkiadásait, legalább ezzel azonos összeget a többi hitelező számára, továbbá a jogszabályban előírt tartási követelések teljes összegét, valamint az adósságkönnyítés iránti kérelmet elkészítő személy tiszteletdíját. Bizonyos adósok (öregségi vagy rokkantsági nyugdíjban részesülők, fiatalok vagy azok, akik egy meghatározott százalékos mértékben képesek a hitelezőket kielégíteni) rövidebb időtartamra részesülhetnek adósságkönnyítésben. Az az alapfeltevés, hogy a biztosított hitelezők követeléseit a biztosítékból fedezik. Párhuzamos cél a szociális válsághelyzetben lévő személyek rehabilitációjára fordított közkiadások csökkentése. Az adósságkönnyítés történhet a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon értékesítésével, a visszafizetés ütemezésének és fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon értékesítésének kombinációjával.

Ki indíthat fizetésképtelenségi eljárást?

A fizetéseképtelenségi eljárás csak a kérelem benyújtását követően indítható meg. Az eljárás azon a napon kezdődik, amikor a fizetéseképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelem beérkezik az ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságra. A fizetéseképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelmet adósok és hitelezők egyaránt benyújthatják, kivéve a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet esetét, amelynél csak az adós nyújthatja be a kérelmet.

Az üzleti vállalkozásnak minősülő adósok (legyenek akár természetes személyek, akár jogi személyek) haladéktalanul kötelesek fizetéseképtelenségi eljárás megindítása iránti kérelmet benyújtani, miután tudomást szereztek, vagy megfelelő gondosság mellett tudomást szerezhettek volna fizetéseképtelenségükről.

A csődeljárás megindítása

A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság külön határozatként csődeljárást megindító végzést hoz. Kivételes esetekben e határozat összekapcsolódhat a fizetéseképtelenséget megállapító határozattal (amennyiben az adós olyan személy, aki vagy amely nem vehet igénybe reorganizációt vagy adósságkönnyítést). A csődeljárás joghatásai akkor kezdődnek, amikor a csődeljárást megindító végzést közzéteszik a fizetéseképtelenségi nyilvántartásban.

A reorganizáció megindítása

A reorganizáció a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság engedélyével indul el, amelyet a bíróság az adós vagy egy nyilvántartott hitelező kérelmére ad meg.

A reorganizáció a következő feltételek *bármelyikének* fennállása esetén engedélyezhető:

a fizetéseképtelenség megállapítása iránti kérelmet megelőző utolsó számviteli időszakban az adós teljes évi nettó bevétel legalább 50 000 000 CZK volt, vagy

az adósnak legalább 50 alkalmazottja van, vagy

az adós a fizetéseképtelenség megállapítása iránti kérelemmel együtt vagy legkésőbb a fizetéseképtelenséget megállapító határozat kézbesítésének időpontjában legalább a biztosított hitelezők fele (a követelések összesített összege alapján számítva) és legalább a nem biztosított hitelezők fele (szintén a követelések összesített összege alapján számítva) által támogatott reorganizációs tervet nyújt be a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróságnak.

A reorganizáció nem megengedett, ha az adós csődeljárás alatt álló jogi személy, értékpapír-forgalmazó vagy külön jogszabály alapján árutőzsdei kereskedelemre felhatalmazott jogalany.

A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság akkor engedélyezi a reorganizációt, ha a megfelelő jogszabályi feltételek fennállnak. Nincs helye fellebbezésnek.

A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság elutasítja a reorganizáció engedélyezése iránti kérelmet, ha: a) az összes körülményt figyelembe véve észszerűen feltételezhető a tisztességtelen szándék fennállása; b) a kérelmet olyan személy nyújtotta be ismételt, akinek a reorganizáció engedélyezése iránti korábbi kérelmét a bíróság már elbírálta; vagy c) a kérelmet hitelező nyújtotta be, de azt a hitelezői gyűlés nem hagyta jóvá. Az ilyen döntésekkel szemben csak a kérelem benyújtója terjeszthet elő fellebbezést.

Az adósságkönnyítés megindítása

Az adósságkönnyítés iránti kérelmet az adós nyújtja be egy formanyomtatványon, szükség esetén a fizetéseképtelenség megállapítása iránti kérelemmel együtt (ha valamely hitelező nem kezdeményezett fizetéseképtelenségi eljárást). Korlátozások érvényesülnek arra vonatkozóan, hogy az adós nevében mikor nyújthat be adósságkönnyítés kérelmet ügyvéd, közjegyző, végrehajtó, felszámoló vagy a közérdekből akkreditált személy. Az adósok maguk nyújthatják be a kérelmet, ha jogi vagy közgazdasági egyetemi végzettséggel rendelkeznek.

Az adósságkönnyítés iránti kérelemnek és mellékleteinek tartalmazniuk kell különösen az adós múltbeli és várható jövőbeli jövedelmére vonatkozó adatokat, a vagyonyjegyzéket, valamint egy eskü alatt tett, az alábbiakra vonatkozó nyilatkozatot: a fizetéseképtelenségi kérelem benyújtásakor tájékoztatták a fizetéseképtelenségi eljárás során fennálló kötelezettségeiről; az adósságkönnyítés során megfelelően kifizeti a hitelezők követeléseit; minden tőle észszerűen elvárható erőfeszítést megtesz annak érdekében, hogy azokat teljes mértékben teljesítse; eleget tesz a fizetéseképtelenségről szóló törvény és az adósságkönnyítést jóváhagyó határozat szerinti valamennyi kötelezettségének; és valamennyi jövedelmét teljes egészében be fogja vallani.

A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság akkor engedélyezi az adósságkönnyítést, ha teljesülnek a feltételek. Elutasítja az adósságkönnyítés iránti kérelmet, ha minden körülményt figyelembe véve észszerűen feltételezhető a tisztességtelen szándék fennállása, vagy az, hogy az adós nem képes a minimális visszafizetésre sem. A minimális visszafizetésnek teljes mértékben fedeznie kell a felszámoló javadalmazását és költségeit, a hátralékos tartásdíjtartozást és a folyamatosan fizetendő tartásdíjat, az adósságkönnyítés iránti kérelmet elkészítő személy díjazását és a biztosíték nélküli, nem elsőbbségi hitelezőknek fizetendő, meghatározott összeget. A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság akkor is elutasítja az adósságkönnyítés iránti kérelmet, ha az eljárás addigi eredményei azt mutatják, hogy az adós a fizetéseképtelenségi eljárásban felmerülő kötelezettségei teljesítése során gondatlanul vagy hanyagul járt el. A bíróság elutasítja a kérelmet akkor is, ha az adós a) már kapott adósságkönnyítést az elmúlt tíz évben, b) adósságkönnyítését az elmúlt öt évben tisztességtelen szándék miatt megszüntették, vagy c) a megelőző három hónapban visszavonta a kérelmét, és az eljárást megszüntették. A bíróság nem utasítja el a kérelmet a fenti okokból, ha az adós indokolt okból vállalta a kötelezettséget, vagy ha az adósság összege és a nyújtott szolgáltatás között jelentős egyensúlyhiány áll fenn. A kérelem elutasításával szemben kizárólag az adós jogosult fellebbezést benyújtani.

Mikortól fejti ki joghatásait a fizetéseképtelenségi eljárás megindítása?

A fizetéseképtelenségi eljárás megindításának joghatásai a fizetéseképtelenségi eljárás megindításáról szóló közlemény fizetéseképtelenségi nyilvántartásban való közzétételével kezdődnek (lásd lent). A fizetéseképtelenség kezelésére alkalmazott módszerre vonatkozó eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában az eljárás megindításának joghatásai a fizetéseképtelenségi eljárás végéig állnak fenn.

Ideiglenes intézkedések a fizetéseképtelenséget megállapító határozat meghozataláig

Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság hivatalból ideiglenes intézkedéseket rendelhet el a fizetéseképtelenség megállapítása iránti kérelemmel kapcsolatos határozata meghozataláig. Aki olyan ideiglenes intézkedés meghozatalát kéri, amelyet a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság egyébként hivatalból is meghozhat, nem köteles biztosítékot nyújtani. Az ideiglenes intézkedést kérő adós nem köteles biztosítékot nyújtani.

Ezen ideiglenes intézkedések keretében a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság többek között:

ideiglenes vagyonkezelőt jelölhet ki,

korlátozhatja a fizetéseképtelenségi eljárás megindításához kapcsolódó egyes joghatásokat,

bármelyik, fizetéseképtelenségi eljárás iránti kérelmet benyújtó felet kötelezheti az adós által elszenvedett kár vagy egyéb veszteség fedezetére alkalmas biztosíték nyújtására.

Fizetéseképtelenségi nyilvántartás

A fizetéseképtelenségi eljárásokat közzéteszik az Igazságügyi Minisztérium (Ministerstvo spravedlnosti) által működtetett fizetéseképtelenségi nyilvántartásban. Ez az elektronikus közigazgatási információs rendszer a <https://isir.justice.cz> címen érhető el.

A fizetéseképtelenségi nyilvántartás létrehozásának elsődleges oka, hogy a fizetéseképtelenségi eljárások a lehető legnagyobb mértékben nyilvánosak legyenek, annak érdekében, hogy figyelemmel lehessen kísérni az előrehaladásukat. A nyilvántartást arra használják, hogy közzétegyék a

fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróságnak a fizetésképtelenségi eljárásokban és az ahhoz kapcsolódó jogvitákban hozott határozatait, a benyújtott iratokat és egyéb adatokat, amennyiben azt a fizetésképtelenségről szóló törvény előírja, vagy a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróság elrendeli. A fizetésképtelenségi nyilvántartás (bizonyos adatoktól eltekintve) nyilvános, és bárki jogosult annak tanulmányozására, abból másolatok és kivonatok készítésére.

Amellett, hogy információforrásként szolgál, a fizetésképtelenségi nyilvántartás létfontosságú szerepet játszik az okiratok kézbesítésében is – a legtöbb bírósági döntés és egyéb dokumentum kézbesítésének eszköze. A fizetésképtelenségi eljárásról szóló értesítés rendszerint a kérelem benyújtásától számított két órán belül megjelenik a fizetésképtelenségi nyilvántartásban (a bírósági munkaidő alatt). Ezt követően minden bírósági döntést és egyéb dokumentumot közzétesznek a fizetésképtelenségi nyilvántartásban. Ez mindenki számára betekintési lehetőséget biztosít a Cseh Köztársaságban folyó fizetésképtelenségi eljárásokba.

3 Mely a vagyontárgyak képezik a fizetésképtelenségi eljárás alá vont vagyon részét? Miként kezelik az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően szerzett vagy rá háramló vagyontárgyakat?

A fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon

Amennyiben az adós nyújtja be a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelmet, a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon az adósnak a fizetésképtelenségi eljárás megindításához kapcsolódó joghatások beálltakor meglévő vagyontárgyait, valamint az adós által a fizetésképtelenségi eljárás során szerzett vagyontárgyakat tartalmazza.

Amennyiben a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelmet valamelyik hitelező nyújtja be, a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon az adósnak a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróság által meghozott, az adós vagyonnal való rendelkezési jogát (részben vagy egészben) korlátozó ideiglenes intézkedés joghatásai beálltakor időpontjában meglévő vagyontárgyait, az adós az adós fizetésképtelenségére vonatkozó határozatok meghozatalának időpontjában meglévő vagyontárgyait, valamint az adós által a fizetésképtelenségi eljárás során, az e határozatok joghatásainak beálltát követően szerzett vagyontárgyakat tartalmazza.

Amennyiben az adós a vagyontárgyának társtulajdonosa, az adós tulajdonrészét tartalmazza a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon. E vagyontárgyak akkor is a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon részét képezik, ha azok az adós házassági közös vagyonának részei.

Az adósok kívüli személyek vagyontárgyai akkor képezik a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon részét, ha ezt jogszabály előírja, különösen, ha azok hatálytalan jogügyletek ellenszolgáltatásai. A vagyonértékesítés szempontjából e vagyontárgy az adós vagyona részének tekintendő. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon elsősorban készpénzből, ingóságokból és ingatlanokból, gépekből és berendezésekből, betétkönyvekből, letéti jegyekből és egyéb formájú letétekből, részvényekből, váltókból, csekkekből és egyéb értékpapírokból, részesedésekből, az adós pénzbeli és nem pénzbeli követeléseiből (beleértve a függő és a még le nem járt követeléseket is), az adós munkabéréből, fizetéséből, jutalmaiból, valamint az adós munkaviszonyra tekintettel járó díjazása helyébe lépő jövedelemből, egyéb jogokból, továbbá a pénzben kifejezhető értékkel bíró egyéb vagyontárgyakból áll. A fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon kiterjed az olyan tételekre is, mint a fenti vagyonelemekhez kapcsolódó kamatok, nyereség, gyümölcsök és hasznok.

Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a végrehajtási vagy lefoglalási eljárás keretében le nem foglalható vagyontárgyak nem képezik a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon részét. A kérdést a 99/1963. sz. törvény, vagyis a polgári perrendtartás szabályozza. Az adós vagyontárgyai közül mentesek a végrehajtás alól azok a vagyontárgyak, amelyekre az adósnak a saját maga és családtagjai anyagi szükségleteinek kielégítése és munkaköri feladatai ellátása érdekében azonnal szüksége van, valamint azok a vagyonelemek, amelyek értékesítése a jó erkölcsbe ütközne (különösen a mindennapi ruházat, a szokásos háztartási felszerelések, a jeggyűrűk és egyéb hasonló tárgyak, az egészségügyi felszerelés és az egyéb olyan vagyonelemek, amelyekre az adósnak betegség vagy fizikai fogyatékosság miatt van szüksége, az egyéni létminimum kétszeresének megfelelő összegű készpénz, valamint a kedvtelésből tartott állatok). Az adós üzleti tevékenysége során használt vagyontárgyak ugyanakkor a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon körébe tartoznak. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyonnak nem képezik részét az olyan vagyontárgyak, amelyekkel külön jogszabály alapján csak meghatározott céllal lehet rendelkezni (például központi kormányzati vagy helyi önkormányzati költségvetésből, illetve állami alaptól származó céltámogatások és visszatérítendő támogatások).

Az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően megszerzett, illetve ezt követően rá szállt vagyontárgyak

Általános jelleggel az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindítását követően megszerzett, illetve ezt követően rá szállt vagyontárgyak a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon részét képezik; a fizetésképtelenség kezelésére alkalmazott módszertől függően ez módosulhat. Az adósok a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyontárgyakkal csak akkor rendelkezhetnek, ha ennek során tiszteletben tartják a fizetésképtelenségi eljárás konkrét szakaszának és a fizetésképtelenség kezelésére kiválasztott módszernek a követelményeit.

4 Milyen jogok illetik meg az adóst, illetve a fizetésképtelenségi szakértőt?

A felszámoló (vagyonfelügyelő) feladata és jogállása

A felszámoló (vagyonfelügyelő) elsődleges feladata, hogy kezelje az adós fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyonát, valamint a kapcsolódó és egyéb jogvitákat. A felszámoló (vagyonfelügyelő) célja az, hogy elérje a hitelezők arányos, gyors, gazdaságos és lehető legmagasabb szintű kielégítését.

A felszámolók (vagyonfelügyelők) kötelesek lelkiismeretesen és a megfelelő gondossággal ellátni feladatukat. Meg kell tenniük minden tőlük észszerűen elvárható lépést annak érdekében, hogy a lehető legnagyobb mértékben kielégítsék a hitelezőket. A hitelezők közös érdekeit saját érdekeik és mások érdekei elé kell helyezniük.

A csődeljárás során a felszámoló felhatalmazást kap arra, hogy rendelkezzen a vagyonnal, valamint, hogy gyakorolja az adós jogait, és teljesítse kötelezettségeit a vagyonnal kapcsolatos ügyekben. A felszámoló többek között gyakorolja a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon részét képező részvényekhez kapcsolódó részvényesi jogokat, gyakorolja a munkáltatói jogokat az adós munkavállalóival szemben, és felel az adós üzleti tevékenységének folytatásáért, könyvvezetéséért és az adózási szabályok betartásáért. A felszámoló feladata továbbá a vagyon értékesítése.

A reorganizáció során a vagyonfelügyelő elsősorban a birtokon belül maradó adós tevékenységét felügyeli, folytatja a vagyon azonosítását, és leltárt vesz fel róla, kezeli a kapcsolódó jogvitákat, összeállítja a hitelezők listáját és felveszi rá a hitelezőket, továbbá beszámol a hitelezői választmányának. A vagyonfelügyelő jár el továbbá az adós közgyűlése vagy taggyűlése helyett.

Az adósságkönnyítési eljárás során a vagyonfelügyelő együttműködik a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bírósággal és a hitelezőkkel az adós és annak tevékenységének felügyelete során, értesíti az adós vagyontárgyait, és a visszafizetés ütemezésének megfelelően felosztja a hitelezők között a havi kifizetéseket.

Az adós jogállása

A csődeljárásban az adósok elveszítik a vagyonuk feletti rendelkezésre, illetve a vagyonnal kapcsolatos egyéb jogok gyakorlására és kötelezettségek teljesítésére vonatkozó jogukat. E jog a felszámolóra száll át. A jogszabály erejénél fogva az ezen ügyekben az adósok által a vagyon feletti rendelkezés jogának a felszámolóra szállást követően teljesített jogügyletek hatálytalanok a hitelezőkkel szemben.

A reorganizáció során a vagyon az adós birtokában marad, de korlátozásokkal. A fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyonnal való rendelkezés, illetve annak kezelése szempontjából alapvető fontosságú jogügyleteket a birtokban lévő adós kizárólag a hitelezői választmány hozzájárulásával teljesítheti. Az e kötelezettséget megsértő adós felel az ezáltal a hitelezőknek okozott károkért és egyéb veszteségeikért; az adós legfőbb szervének tagjai egyetemlegesen felelnek az ilyen károkért és veszteségeikért. Az „alapvető fontosságú jogügyletek” olyan jogügyletek, amelyek jelentősen megváltoztatják a vagyon értékét, a hitelezők helyzetét vagy a hitelezők kielégítésének szintjét. A vagyonkezelő jár el az adós közgyűlése vagy taggyűlése helyett. Az adósságkönnyítési eljárás során a vagyon ugyancsak az adós birtokában marad, de korlátozásokkal. Az adóst a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság, a vagyonfelügyelő és a hitelezők ellenőrzik.

5 Milyen feltételek alapján lehet beszámításokat igényelni?

Általánosságban, a beszámítást a polgári törvénykönyv szabályozza. Főszabályként, ha a feleknek azonos típusú követeléseik állnak fenn egymással szemben, bármelyik fél értesítheti a másik felet arról, hogy beszámítja követelését a másik fél követelésével szemben. A beszámításra onnantól kezdve lehet hivatkozni, hogy a fél jogosult mind valamely igény kielégítését követelni, mind saját tartozását megfizetni. A beszámítás eredményeként mindkét követelés megszűnik abban a mértékben, ahogy egymással megegyeznek; amennyiben teljes mértékben nem fedezik egymást, a követelés beszámítása hasonlóképpen történik, mint a teljesítés esetében. E joghatásokra akkor kerül sor, amikor a két követelés beszámításra alkalmassá válik.

A fizetéseképtelenségről szóló törvény eltérő rendelkezése hiányában (pl. a lakóingatlan bérléséből eredő követelések határidejének meghosszabbítása) a fizetéseképtelenségi eljárásban az adós és a hitelező kölcsönös követelése a fizetéseképtelenséget megállapító határozat meghozatalát követően akkor számíthatók be, ha a beszámítás jogszabályi (a polgári törvénykönyvben foglalt) feltételei a fizetéseképtelenség kezelésére alkalmazott módszerre vonatkozó határozat meghozatala előtt teljesültek.

A fizetéseképtelenségi eljárásban beszámításra nem kerülhet sor különösen akkor, ha az adós hitelezője:

- a beszámítható követelés tekintetében nem vált nyilvántartott hitelezővé, vagy
- a beszámítható követelést hatálytalan jogügylet eredményeként szerezte meg, vagy
- a beszámítható követelés megszerzésének időpontjában tudott az adós fizetéseképtelenségéről, vagy
- még meg kell fizetnie az adós lejárt követelését a hitelező beszámítható követelését meghaladó mértékben, vagy
- a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság által elrendelt esetekben, illetve ha a bíróság ideiglenes intézkedést hozott.

6 Milyen hatást gyakorol a fizetéseképtelenségi eljárás azokra a hatályos szerződésekre, amelyekben az adós szerződő fél?

Visszterhes szerződések

Amennyiben az adós a csődeljárás elrendelésének, illetve a reorganizáció vagy az adósságkönnyítés engedélyezésének időpontjában olyan visszterhes szerződés szerződő fele, beleértve az előszerződést is, amelyet a csődeljárás elrendelésének, illetve a reorganizáció vagy az adósságkönnyítés engedélyezésének időpontjában még akár az adósnak, akár a másik félnek teljesítenie kell, a következő szabályokat kell alkalmazni:

- csődeljárás vagy adósságkönnyítési eljárás során a felszámoló (vagyonkezelő) az adós helyett teljesítheti a szerződést, és teljesítést követelhet a szerződésben szereplő másik féltől, vagy megtagadhatja a teljesítést,
- reorganizáció során a birtokon belül lévő adós gyakorolja ugyanezt a jogkört a hitelezői választmány hozzájárulásával.

Csődeljárás vagy adósságkönnyítési eljárás során úgy kell tekinteni, hogy amennyiben a felszámoló (vagyonkezelő) a csődeljárást elrendelő végzés meghozatalától vagy az adósságkönnyítés engedélyzésétől számított 30 napon belül nem nyilatkozik a szerződés teljesítéséről, akkor megtagadta a teljesítést; eddig az időpontig eltérő szerződéses rendelkezés hiányában a másik fél nem mondhatja fel a szerződést. A reorganizáció során a birtokon belül lévő adós, amennyiben a reorganizáció engedélyzésétől számított 30 napon belül nem jelenti be, hogy megtagadja a teljesítést, köteles teljesíteni a visszterhes szerződést.

A szolgáltatás teljesítésére elsőként köteles a másik szerződő fél megtagadhatja a teljesítést mindaddig, amíg a kölcsönös teljesítésről nem gondoskodik, vagy azt nem biztosítják, kivéve, ha a másik fél a fizetéseképtelenséget megállapító határozat közzétételét követően kötötte meg a szerződést.

Amennyiben a vagyonkezelő vagy a birtokon belül lévő adós megtagadja a teljesítést, a másik fél a teljesítés megtagadásától számított 30 napon belül kérheti az ebből eredő kára megtérítését. A másik félnek a szerződés teljesítésének a csődeljárás elrendelését követő folytatásából eredő követelése a fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyonnal szemben fennálló követelések.

A másik fél nem követelheti a fizetéseképtelenséget megállapító határozat meghozatala előtti részteljesítés visszatérítését azon az alapon, hogy az adós a teljesítést nem viszonzta.

Meghatározott határidőt tartalmazó szerződések

Amennyiben olyan megállapodás áll fenn, amely szerint egy piaci árral rendelkező eredményt meghatározott időpontban vagy meghatározott határidőn belül kell teljesíteni, és a teljesítés vagy a határidő lejártán időpontja a csődeljárás elrendelése utánra esik, a kötelezettségvállalás teljesítését nem lehet követelni; csak a kötelezettségvállalás teljesítésének adós általi elmulasztása által okozott kár követelhető. A „kár” a kikötött ár és a piaci ár közötti különbözet, amelyet a csődeljárást elrendelő határozat hatálybalépésének napján a szerződésben a teljesítés helyeként kikötött helyen kell megfizetni. A másik fél a csődeljárás elrendelését követő harminc napon belül kérhet kártérítést, hitelezőként bejelentve igényét.

Kölcsönszerződés

Amennyiben az adós kölcsönszerződést kötött, a csődeljárás elrendelését követően a felszámoló a kölcsön visszafizetését követelheti a szerződés szerinti törlesztési időszak lejártá előtt.

Bérlés, albérlés

A bérlési és albérlési szerződésekre részletes szabályok vonatkoznak. Többek között, a csődeljárást elrendelő határozat meghozatalát követően a felszámoló a jogszabály vagy a szerződés által meghatározott időtartamon belül jogosult felmondani az adós által kötött bérlési és albérlési szerződéseket, még akkor is, ha azokat meghatározott időre kötötték; a felmondási idő nem haladhatja meg a három hónapot. Ez nem érinti a polgári törvénykönyv arra vonatkozó rendelkezéseit, hogy a bérbeadó mikor és milyen feltételek mellett mondhatja fel a bérlési szerződést.

Az adósnak a csődeljárás elrendelésének időpontjában még a másik fél általi elfogadására váró szerződéstervezetei

A csődeljárás elrendelésének időpontjában az adós szerződésükre irányuló, még el nem fogadott ajánlatai, valamint az adós által elfogadott, de még megkötendő szerződéstervezetek elenyésznek, amennyiben a fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyont érintik. A csődeljárás elrendelésének időpontjában az adós által még el nem fogadott szerződéstervezeteket csak a felszámoló fogadhatja el.

Jogcímfenntartás

Amennyiben az adós egy vagyonelemet jogcímfenntartással adott el és azt a csődeljárás elrendelésének időpontja előtt átadta a vevőnek, a vevő választhat, hogy visszaadja-e a dolgot, vagy továbbra is a szerződés teljesítését kéri. Amennyiben a csődeljárás elrendelésének időpontja előtt az adós jogcímfenntartással vásárol meg és vesz át egy vagyontárgyat, az eladó nem kérheti a dolog visszaszolgáltatását, amennyiben a felszámoló az eladó felhívását követően indokolatlan késedelem nélkül teljesíti a szerződésben foglalt kötelezettségeket.

7 Milyen hatást gyakorol a fizetéseképtelenségi eljárás az egyes hitelezők által indított eljárásokra (a folyamatban lévő peres eljárások kivételével)?

A fizetéseképtelenségi eljárás megindítása a következő joghatásokkal jár:

a vagyona vonatkozó követelésekre és egyéb jogokra nem lehet hivatkozni perindítás érdekében, amennyiben azokra az igénybejelentés keretében hivatkozni lehet,

az adós tulajdonában álló vagyontárgyakra vagy a fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyonelemekre vonatkozó biztosítékból történő kielégítéshez való jog csak a fizetéseképtelenségről szóló törvényben meghatározott feltételek mellett gyakorolható és szerezhető meg. Ez vonatkozik az ingatlant érintő bírósági vagy lefoglalással kapcsolatos zálogjognak a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását követően javasolt alapítására is, az adós vagyontárgyait, illetve a vagyonhoz tartozó egyéb vagyontárgyakat érintő végrehajtás vagy lefoglalás elrendelhető, illetve kezdeményezhető, de nem hajtható végre. A vagyon ellen irányuló követelések és az ezekkel egyenértékű követelések esetében ugyanakkor az adós vagyontárgyait érintő végrehajtás vagy lefoglalás a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság döntése alapján végrehajtható, a döntésben rögzített korlátozásokkal, a határozat végrehajtása során nem gyakorolható a hitelező és az adós között létrejött megállapodásban kikötött, a bérek vagy más bérnek vagy jövedelemnek tekintett bevételek letiltására vonatkozó jog.

8 Milyen hatást gyakorol a fizetéseképtelenségi eljárás a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának pillanatában folyamatban lévő peres eljárások lefolytatására?

A fizetéseképtelenséget megállapító határozatok moratóriumot eredményeznek a vagyona vonatkozó olyan követelésekkel és egyéb jogokkal kapcsolatos bírósági és választottbírósági eljárásokban, amelyeket a fizetéseképtelenségi eljárás során be lehet jelenteni, vagy amelyeket a fizetéseképtelenségi eljárás során bejelentettnek tekintenek, illetve a fizetéseképtelenségi eljárás során ki nem elégített követelésekkel kapcsolatos bírósági és választottbírósági eljárásokban. Ellenkező rendelkezés hiányában nem folytathatók ezek az eljárások addig, amíg a fizetéseképtelenséget megállapító határozat hatályban van.

9 Mik a hitelezők fizetéseképtelenségi eljárásban való részvételének fő jellemzői?

A hitelezők részvételével kapcsolatos elvek

A fizetéseképtelenségi eljárások többek között az alábbi, a hitelezők részvételével kapcsolatos elveken alapulnak:

a fizetéseképtelenségi eljárásokat úgy kell lefolytatni, hogy egyik felet se érje méltánytalan sérelem, és ne jusson jogellenes előnyhöz, valamint, hogy sor kerüljön a hitelezők gyors, gazdaságos és lehető legmagasabb szintű kielégítésére,

az azonos vagy hasonló jogállású hitelezőknek ugyanolyan lehetőségeik legyenek a fizetéseképtelenségi eljárásban,

jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a fizetéseképtelenségi eljárás megindítását megelőzően jóhiszeműen megszerzett hitelezői jogok a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság döntésével, illetve a felszámoló ezt követő eljárása révén nem korlátozhatók,

a hitelezők kötelesek tartózkodni az igényeik kielégítését a fizetéseképtelenségi eljárás keretein kívül célzó magatartástól, kivéve, ha jogszabály ezt lehetővé teszi.

Hitelezői szervek

A hitelezői szervek a következők:

a hitelezői gyűlés,

a hitelezői választmány (vagy a hitelezői képviselő).

A hitelezői gyűlés felel a hitelezői választmány tagjainak és póttagjainak (illetve a hitelezői képviselőnek) a megválasztásáért és visszahívásáért. A hitelezői gyűlés saját hatáskörébe vonhat bármely, a hitelezői szervek hatáskörébe tartozó kérdést. Amennyiben nem kerül sor hitelezői választmány vagy hitelezői képviselő kijelölésére, jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a hitelezői gyűlés jár el e minőségben.

Amennyiben 50-nél több hitelezőt vettek nyilvántartásba, a hitelezői gyűlés köteles létrehozni a hitelezői választmányt. Ha nem áll fenn ilyen kötelezettség, a hitelezői képviselő átveheti a választmány helyét.

A hitelezői gyűlés hatáskörébe tartozó vagy a hitelezői gyűlés által saját hatáskörébe vont kérdések kivételével a hitelezői választmány gyakorolja a hitelezői szervek hatásköreit. Így különösen a hitelezői választmány ellenőrzi a felszámoló (vagyonkezelő) tevékenységét, továbbá jogosult arra, hogy a fizetéseképtelenségi eljárással kapcsolatban javaslatokat terjesszen a fizetéseképtelenségi eljárás lefolytató bíróság elé. A hitelezői választmány védi a hitelezők közös érdekeit, valamint a felszámolóval (vagyonkezelővel) együttműködve elősegíti a fizetéseképtelenségi eljárás céljának elérését. A hitelezői választmányra vonatkozó rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a hitelezői képviselőre is.

Hitelezői kategóriák

A jog különbséget tesz biztosított és nem biztosított hitelezők között.

A biztosított hitelező olyan hitelező, akinek követelését a vagyonhoz tartozó vagyontárgyak biztosítják, zálogjog, visszatartási jog, elidegenítési korlátozás, jog bizalmi átruházása, a biztosítékra vonatkozó követelés átruházása vagy hasonló külföldi jogintézmény révén.

A biztosított hitelezők jelentős befolyást tudnak gyakorolni a fizetéseképtelenségi eljárás során. Amennyiben az adós a fizetéseképtelenségről szóló törvény alapján átszervezhető üzleti vállalkozás, a fizetéseképtelenség kezelésére alkalmazott módszerről (csődeljárás vagy reorganizáció) szóló határozat elfogadása legalább a hitelezői gyűlésen jelenlevő biztosított hitelezők (és ugyanígy a nem biztosított hitelezők) felének szavazatát igényli, követeléseik összege alapján számítva, kivéve, ha a jelenlevő hitelezők legalább 90%-a (követeléseik összege alapján számítva) a határozat mellett szavaz. A biztosított hitelező emellett utasítást adhat a vagyon birtokában lévő személy számára, hogy miként kezelje a biztosítékot, és ez az utasítás e személy számára kötelező, feltéve, hogy az utasítások előmozdítják a gondos ügyintézkést. A felszámolót is kötik a biztosított hitelezőknek a biztosíték értékesítésére vonatkozó utasításai. A felszámoló megtagadhatja az ilyen utasítások teljesítését, ha úgy ítéli meg, hogy a biztosíték tárgya kedvezőbb feltételek mellett értékesíthető, amely esetben arra kéri a fizetéseképtelenségi eljárásban eljáró bíróságot, hogy felügyeleti jogkörében eljárva bírálja felül az utasításokat. A vagyontárgy, jog, követelés vagy egyéb vagyonelem fizetéseképtelenségi eljárás során történő értékesítésének eredményeként a biztosított hitelező követelésének biztosítéka elenyészik, még akkor is, ha a hitelező nem jelentette be a követelést.

Főszabályként a biztosított hitelezők követeléseit az eljárás bármely szakaszában az értékesítés teljes bevételéből elégték ki a felszámoló díjának, valamint a kezelés és értékesítés költségeinek levonását követően, figyelemmel a biztosíték keletkezésének időpontjára. A biztosított hitelezők csődeljárásban felmerülő igényeinek bármely olyan része, amely kielégítetlen marad, nem jár le, hanem arányosan kerül kielégítésre a biztosíték nélküli hitelezők követeléseivel együtt.

Minden egyéb hitelező nem biztosított hitelezőnek minősül. Jogállásuk a fizetéseképtelenségi eljárás során gyengébb, és követeléseik kielégítésének várható szintje a statisztikai adatok alapján rendszerint jóval alacsonyabb.

10 Mi módon használhatja vagy értékesítheti a fizetéseképtelenségi szakértő a fizetéseképtelenségi eljárás alá vont vagyon részét képező vagyontárgyakat?

A felszámoló a csődeljárás során használhatja a vagyontárgyakat. A felszámoló felhatalmazást kap arra, hogy rendelkezzen a vagyonnal, valamint, hogy gyakorolja az adós jogait, és teljesítse kötelezettségeit a vagyonnal kapcsolatos ügyekben. A felszámoló többek között gyakorolja a fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon részét képező részvényekhez kapcsolódó részvényesi jogokat, döntéseket hoz az üzleti titkokat és a titoktartás más területeit illetően, gyakorolja a munkáltatói jogokat az adós munkavállalóival szemben, és felel az adós üzleti tevékenységének folytatásáért, könyvvizetéséért és az adózási szabályok betartásáért. A felszámoló feladata továbbá a vagyon értékesítése.

A reorganizációban és az adósságkönnyítési eljárásban az adós megőrzi e jogokat, de jelentős korlátozások mellett.

11 Mely követelések terjeszthetők elő az adósnak a fizetési képtelenségi eljárás alá vont vagyonával szemben és miként kezelendők a fizetési képtelenségi eljárás megindítását követően keletkező követelések?

A vagyon ellen irányuló követelések és az ezekkel egyenértékű követelések a fizetési képtelenséget megállapító határozat meghozatalát követően bármikor teljes mértékben kifizethetők.

Különbséget kell tenni a következők között:

a fizetési képtelenségi eljárás megindítását követően, illetve a moratórium bejelentését követően felmerült, vagyon ellen irányuló követelések (különösen a készkiadások és az átmeneti vagyonkezelő, az adós felszámolója, valamint a hitelezői választmány tagjai díjazásának, valamint a hitelfinanszírozásból eredő hitelezői igények megtérítése),

a fizetési képtelenséget megállapító határozat meghozatalát követően felmerült, vagyon ellen irányuló követelések (különösen a készkiadások, a felszámoló díja, adók, közterhek, társadalombiztosítási járulékok, állami foglalkoztatási járulékok és állami egészségbiztosítási járulékok),

a vagyon ellen irányuló követelésekkel egyenértékű követelések (különösen az adós munkavállalóinak munkajogi igényei és a törvényes tartással kapcsolatos hitelezői igények).

12 Mik a követelések előterjesztésének, igazolásának és elfogadásának szabályai?

A követelések bejelentése

A hitelezők formanyomtatványon jelenthetik be követéseiket a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróságnál a fizetési képtelenségi eljárás megindításának napjától kezdve a fizetési képtelenséget megállapító határozatban rögzített határidő lejártáig, amely valamennyi eljárás típus esetében ugyanannyi: két hónap. A határidőt követően bejelentett követéseket a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság nem veszi figyelembe, és azokat nem rendezik a fizetési képtelenségi eljárás során. A bíróság előtt már hivatkozott követéseket, valamint a végrehajtható követéseket (beleértve a végrehajtás vagy lefoglalás révén érvényesítés alatt álló követéseket is) ugyanúgy be kell jelenteni. A követelést bejelentő hitelező, illetve a nyilvántartott hitelezőnek tekintendő személy a fizetési képtelenségi eljárás során bármikor visszavonhatja a követelést.

A követelés bejelentésére irányuló kérelemben ki kell fejteni a követelés keletkezésének körülményeit és annak összegét. A követelést mindig pénzben kell számszerűsíteni, akkor is, ha nem pénzbeli vagyonelemről van szó. A követelés bejelentésére irányuló kérelemben hivatkozott minden okiratot csatolni kell a bejelentéshez. A követelés végrehajthatóságát eredeti okirattal kell igazolni.

Az elévülési idő vagy a jogvesztő határidő szempontjából a követelés bejelentésére irányuló kérelem ugyanolyan joghatásokkal jár, mint a kereset benyújtása, vagy a valamely jogra bíróság előtt történő hivatkozás; ez az időtartam azon a napon kezdődik, amikor a kérelmet benyújtották a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bírósághoz.

A hitelező felel a követelés bejelentésére irányuló kérelemben szereplő adatok pontosságáért. Amennyiben a követelés eltúlzott (több, mint 100%-kal), a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság a felszámoló (vagyonkezelő) javaslatára eljárva bírságot szabhat ki, elrendelve a követelés bejelentéséhez kapcsolódó valamennyi körülmény mérlegelése és magának a követelésnek a felülvizsgálata alapján meghatározott, de legfeljebb azon összegig terjedő összeg megfizetését, amellyel a bejelentett követelés meghaladta a bizonyított tényleges értéket.

A hitelező ahhoz fűződő jogát, hogy követelését a biztosítékból elégítsék ki, figyelmen kívül kell hagyni, ha a követelést az előírt sorrendtől eltérő helyen terjeszti elő, valamint akkor is, ha felülvizsgálata során megállapítást nyer, hogy a követelés biztosításának szintjét több, mint 100%-kal túlértékelték. Ebben az esetben a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság elrendelheti, hogy a hitelező fizessen egy adott (pénzbeli) összeget azon biztosított hitelezők részére, akik ugyanazon vagyontárgyak vonatkozásában jelentettek be biztosítékkal fedezett követéseket. E kifizetés összegét a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság a követelés biztosítékból való kielégítéséhez fűződő jog gyakorlása és felülvizsgálata összes körülményének figyelembevételével állapítja meg, de az legfeljebb azon összegig terjedhet, amellyel a bejelentésben szereplő biztosíték értéke meghaladta a biztosíték bizonyított tényleges értékét.

A bejelentett igények ellenőrzése

A bejelentett igényeket először a felszámoló (vagyonkezelő) vizsgálja meg, elsődlegesen összevetve azokat a csatolt okiratokkal és az adós könyveivel, illetve a külön jogszabálynak megfelelően vezetett nyilvántartásával. Ezt követően a felszámoló (vagyonkezelő) felhívja az adóst, hogy tegyen észrevételeket a követeléseket illetően. Szükség esetén a felszámoló (vagyonkezelő) az együttműködésre kötelezett hatóságokkal együttműködve lefolytatja a követelések szükséges vizsgálatát.

Amennyiben a bejelentett követelés hibás vagy hiányos, a felszámoló (vagyonkezelő) felhívja a hitelezőt, hogy azt 15 napon belül (hosszabb határidő is megadható) javítsa ki vagy egészítse ki, és ezzel kapcsolatban tanácsokat ad a számára. A megfelelő módon és időben ki nem egészített vagy ki nem javított követéseket a felszámoló (vagyonkezelő) a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság elé terjeszti, annak eldöntése érdekében, hogy a kérelmet figyelmen kívül hagyják-e. A hitelezőt ennek megfelelően tájékoztatni kell.

A felszámoló (vagyonkezelő) listát állít fel a bejelentett követésekről. A biztosított hitelezők külön listán szerepelnek. Amennyiben a felszámoló (vagyonkezelő) elutasít egyes követéseket, ennek egyértelműen ki kell tűnnie. Minden hitelező esetében fel kell tüntetni az azonosításához szükséges információkat, a követelés felmerülésének körülményeit, valamint annak összegét és ranghelyét. Ezenfelül a biztosított hitelezők esetében rögzíteni kell a biztosíték indokát és módját.

A fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság a bizonyításra irányuló tárgyalást megelőzően a bejelentett követések listáját közzéteszi a fizetési képtelenségi nyilvántartásban. A fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság emellett a fizetési képtelenségi nyilvántartásban haladéktalanul közzéteszi a bejelentett követések listáját érintő minden változást.

A bejelentett követéseket ezt követően a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság által elrendelt, bizonyításra irányuló tárgyaláson megvizsgálják. A tárgyalás helyét és időpontját a fizetési képtelenségi eljárást lefolytató bíróság a fizetési képtelenséget megállapító határozatban jelöli ki. A hitelezők a bizonyításfelvételi tárgyalás végéig megváltoztathatják bejelentett követésük összegét, amennyiben az nem biztosított követelés. Nem változtathatják meg ugyanakkor a bejelentett követelés felmerülésének indokát és annak ranghelyét.

A követelések kifogásolása

Valamennyi bejelentett követelés valódiságát, összegét és ranghelyét kifogásolhatja: a) a felszámoló (vagyonkezelő); b) az adós; vagy c) valamely nyilvántartott hitelező.

A hitelezői követelés nyilvántartott hitelező részéről történő kifogásolásának ugyanolyan formai kellekekkel kell rendelkeznie, mint a polgári perrendtartás szerinti keresetnek, és abból egyértelműen ki kell tűnnie, hogy a követelés valódiságát, összegét vagy ranghelyét kifogásolják. A kifogást előírt formanyomtatványon kell előterjeszteni.

A fizetési képtelenségről szóló törvény a kifogás következő típusait ismeri el:

a követelés valódiságának vitatása – ebben az esetben arra hivatkoznak, hogy a követelés soha nem merült fel, vagy hogy az teljes mértékben megszűnt vagy elévült,

a követelés összegének vitatása – ebben az esetben arra hivatkoznak, hogy az adós kötelezettsége alacsonyabb, mint a bejelentett összeg (a követelést kifogásoló személynek meg kell jelölnie a követelés tényleges összegét is),

a követelés ranghelyének vitatása – ebben az esetben arra hivatkoznak, hogy a követelés kevésbé kedvező ranghelyet foglal el, mint amelyre a bejelentett követelésben hivatkoztak, vagy a követelés biztosítékból való kielégítéséhez fűződő jogot vitatják (a követelés ranghelyét kifogásoló személynek meg kell jelölnie a követelés kielégítésének ranghelyét is).

Amennyiben egy nyilvántartott hitelező kifogásolja egy másik nyilvántartott hitelező követelését, e hitelezők egy kiegészítő jogvita feleivé válnak. A kiegészítő jogvitában részt nem vevő, ott valamely felet támogatni kívánó felszámolót (vagyonkezelőt) beavatkozási jog illeti meg.

A kifogásolt követelések valódiságát, összegét és ranghelyét érintő jogvitákat a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság bírálja el.

13 Mik a vagyon értékesítéséből származó bevétel elosztásának szabályai? Miként rangsorolják a követeléseket és a hitelezők jogait?

A fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyont a csődeljárás során értékesítik. Ez azt jelenti, hogy a vagyontárgyakat a hitelezők arányos kielégítése érdekében készpénzre váltják. A vagyont a felszámoló értékesíti. E lépésre csak azt követően kerülhet sor, hogy a csődeljárást elrendelő végzés jogerőre emelkedett, és megtartották az első hitelezői gyűlést. Ez alól kivételt képeznek azok a vagyonelemek, amelyeknél fennáll az elenyészés vagy megromlás veszélye; a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság egyéb okokból is kivételt engedhet. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a vagyon értékesítése teljes körűen megszünteti a végrehajtást vagy lefoglalást elrendelő végzés hatályát és a vagyontárgyak értékesítéséhez kapcsolódó egyéb hiányosságokat.

A fizetéseképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon a következő módokon értékesíthető:

nyilvános árverés,

ingók és ingatlanok értékesítése a polgári perrendtartástól szóló törvénykönyv végrehajtásról szóló rendelkezései alapján,

a vagyontárgyak árverésen kívüli értékesítése,

a bírósági végrehajtó által tartott árverés.

Amennyiben a vagyon értékesítéséből származó bevétel nem elegendő valamennyi követelés kielégítéséhez, akkor először a felszámoló díját és készkiadásait rendezik, majd a moratórium során felmerült hitelezői követeléseket, a hitelfinanszírozásból eredő hitelezői igényeket, a vagyon fenntartásához és kezeléséhez kapcsolódó költségeket, az adós munkavállalóinak munkajogi igényeit, továbbá a hitelezők tartásdíj iránti igényeit és egészségkárosodásért járó kártérítéshez kapcsolódó követeléseit. Az egyéb követeléseket arányosan elégítik ki.

Miután a zárójelentést jóváhagyó határozat jogerőre emelkedett, a felszámoló végzéstervezetet nyújt be a vagyon felosztásáról a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság részére, amelyben rögzíti, hogy mekkora összeg fizetendő a bejelentett követelések felülvizsgált listáján szereplő egyes követelések után.

Ennek alapján a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság végzést hoz a vagyon felosztásáról, amelyben meghatározza a hitelezők részére fizetendő összegeket. A vagyonfelosztási javaslatban szereplő valamennyi hitelezőt követelésük bizonyított összege arányában kap kielégítést. A felosztást megelőzően ki kell fizetni azokat a ki nem elégített követeléseket, amelyek a csődeljárás során bármikor kielégíthetők, vagyis:

a vagyonnal szembeni követeléseket – a felszámoló díját és készkiadásait, az adós vagyonának fenntartásával és kezelésével kapcsolatos költségeket, az adókat, közterheket, illetekeket, társadalombiztosítási járulékokat, állami foglalkoztatási járulékokat és állami egészségbiztosítási járulékokat stb.,

a vagyon ellen irányuló követelésekkel egyenértékű követeléseket – az adós munkavállalóinak munkajogi igényeit, a hitelezők egészségkárosodásért járó kártérítéshez kapcsolódó követeléseit, a kormányzati követeléseket stb.,

a biztosított követeléseket.

14 Mik a fizetéseképtelenségi eljárás – különösen egyezség által történő – befejezésének feltételei és joghatásai?

A csődeljárás lezárása

Miután a vagyont értékesítették, a felszámoló zárójelentést terjeszt a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság elé. A zárójelentésnek ismertetnie kell a felszámoló tevékenységének általános jellemzőit, és tartalmaznia kell annak számszerűsített pénzügyi eredményeit. Számszerűen meg kell határoznia a hitelezők között felosztandó összeget, és meg kell jelölnie e hitelezőket, feltüntetve a teljes összegből való részesedéseik összegét. A zárójelentéssel együtt a felszámoló a díjáról és költségeiről szóló kimutatást terjeszt a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság elé.

A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság megvizsgálja a felszámoló zárójelentését és számláját, és a felszámoló meghallgatását követően kijavítja annak hibáit és hiányosságait. A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság a felszámoló felülvizsgált zárójelentését hirdetményi közzététel útján közli a felekkel. Miután a zárójelentést jóváhagyó határozat jogerőre emelkedett, a felszámoló végzéstervezetet nyújt be a vagyon felosztásáról a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság részére, amelyben rögzíti, hogy mekkora összeg fizetendő a bejelentett követelések felülvizsgált listáján szereplő egyes követelések után. A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság végzést hoz a vagyon felosztásáról, amelyben meghatározza a hitelezők részére fizetendő összegeket. A vagyonfelosztási javaslatban szereplő valamennyi hitelezőt követelésük bizonyított összege arányában kap kielégítést. A felosztásról szóló végzésben a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság a végrehajtásra vonatkozóan a felosztást elrendelő végzés jogerőre emelkedésétől számított két hónapot meg nem haladó határidőt ír elő a felszámoló részére.

A csődeljárás a felszámolónak a csődeljárást elrendelő végzés végrehajtásáról szóló jelentése benyújtásával és a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság ezen eljárást lezáró határozatával ér véget. A bíróság egyes más, jogszabály által előírt esetekben is a csődeljárás lezárásáról dönt, így például ha megállapítást nyer, hogy az adós vagyona egyértelműen nem alkalmas a hitelezők kielégítésére. Amikor a csődeljárás lezárását elrendelő határozat jogerőre emelkedik, a csődeljárás véget ér.

A reorganizáció lezárása

A reorganizáció a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság azon határozatával ér véget, amelyben az tudomásul veszi a reorganizációs terv vagy annak jelentős részeinek teljesítését. E határozat ellen fellebbezésnek helye nincs.

A reorganizáció a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság azon határozatával is véget érhet, amellyel jogszabályban meghatározott esetekben elrendeli a reorganizáció helyett a csődeljárás lefolytatását, különösen akkor, ha problémák merülnek fel a reorganizációs terv jóváhagyását és az annak való megfelelést illetően. A fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság nem hozhat a reorganizáció helyett csődeljárás lefolytatását elrendelő határozatot, ha a reorganizációs terv fontos elemei teljesülnek. A reorganizáció helyett a csődeljárás lefolytatását elrendelő határozattal szemben fellebbezést az adós, a reorganizációt kérő fél, a vagyonkezelő, illetve a hitelezői választmány terjeszthet elő. Amennyiben a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság úgy dönt, hogy elrendeli a reorganizáció helyett a csődeljárás lefolytatását, a csődeljárás megindításához fűződő joghatások beállnak, kivéve, ha a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság határozatában eltérő feltételeket állapít meg az átalakulást illetően.

Az adósságkönnyítési eljárás lezárása

Az adósságkönnyítési eljárás a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság azon határozatával ér véget, amelyben az tudomásul veszi az adósságkönnyítés végrehajtását vagy annak meghíúsulását. A határozat ellen az adós, a felszámoló vagy a hitelezők fellebbezést nyújthatnak be. Ha a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság határozatot fogad el az adósságkönnyítés végrehajtásának elismeréséről, és az adós szabályszerűen és határidőben teljesíti a jóváhagyott adósságkönnyítési módszer szerinti kötelezettségeit, a fizetéseképtelenségi eljárást lefolytató bíróság a határozatban végzéssel rendelkezik az adós adósságkönnyítési eljárásban szereplő azon követelésekkel kapcsolatos fizetési kötelezettség alóli mentesítéséről, amelyeket még nem teljesített. Az említett végzés nem vonatkozik a fizetéseképtelenséget megállapító határozatot követően keletkező követelésekre.

Az adósságkönnyítési eljárást a bíróság azzal is megszüntetheti, hogy megszünteti a korábban jóváhagyott adósságkönnyítést. Ezután dönt arról is, hogy vagy csődeljárás útján kezeli az adós fizetésképtelenségét, vagy pedig az adós teljes fizetésképtelensége esetén megállítja a fizetésképtelenségi eljárást. A jóváhagyott adósságkönnyítés a törvényben meghatározott esetekben visszavonható, különösen akkor, ha az adós elmulasztja teljesíteni az adósságkönnyítés feltételeit.

15 Melyek a hitelezőket a fizetésképtelenségi eljárás befejezése után megillető jogok?

Az eljárás lezárását követően természetes személy vagyona irántuló csődeljárásban (a csődeljárás lezárását követően bármikor), illetve jogi személy vagyona irántuló csődeljárásban (a nyilvános nyilvántartásból való törlésével történő megszüntetéséig) lefoglalást vagy végrehajtást elrendelő végzés bocsátható ki olyan bizonyított és az adós által nem vitatott követelés vonatkozásában, amelyet a csődeljárás során nem elégtettek ki. Végrehajtás iránti kérelem előterjesztésénél kizárólag egy végrehajtási lapot és a csődeljárásban szóban forgó követelés érvényesítéséről szóló jelentést kell benyújtani. E jog a csődeljárás lezárását követő tíz év elteltével évül el, azzal, hogy az elévülési idő az eljárást lezáró végzés hatálybalépésének napján kezdődik.

Reorganizáció esetén a reorganizációs terv hatálybalépését követően az adóssal szemben végrehajtás, illetve lefoglalás rendelkezhető el, és hajtható végre a reorganizációs tervben szereplő követelés behajtása érdekében. Amennyiben ugyanakkor a követelést vitatták, a végrehajtás, illetve lefoglalás csak akkor lehetséges, ha a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróság követelést megállapító határozata jogerőre emelkedett; e határozatot csatolni kell a kérelemhez.

Adósságkönnyítés esetén az adósságkönnyítési eljárás végén, a fennmaradó követelések megfizetése alóli mentesítést követően a fennmaradó követelések tekintetében a továbbiakban nem lehet végrehajtás, illetve lefoglalás révén kielégítést keresni. Nem releváns az a körülmény, hogy a hitelezőket részlegesen kielégítették az adósságkönnyítési eljárás során, vagy hogy egyáltalán bejelentették-e követeléseiket a fizetésképtelenségi eljárásban.

16 Ki viseli a fizetésképtelenségi eljárás során felmerült költségeket és kiadásokat?

A költségeket – különösen a felszámoló díját és készkiadásait – a vagyonból kell fedezni, vagyis azokat az adós viseli.

Mivel a fizetésképtelenségi eljárás hatálya alá tartozó vagyon nem mindig elegendő ahhoz, hogy fedezze a költségeket, a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróság a fizetésképtelenség megállapítása iránti kérelem elbírálását megelőzően arra kötelezheti a fizetésképtelenség megállapítását kérő felet, hogy meghatározott határidőn belül adjon előleget a fizetésképtelenségi eljárás költségeire, amennyiben az eljárás költségeinek fedezéséhez szükséges, és a szükséges források más módon nem biztosíthatók. Ez akkor is alkalmazandó, ha egyértelmű, hogy az adósnak nincsen vagyona. A jogszabály felső határt állapít meg az ilyen előlegek összegét illetően. Amennyiben több fizetésképtelenség megállapítását kérő fél van, akkor egyetemlegesen kell előleget fizetniük.

Ha a vagyon nem alkalmas a költségek fedezésére, a fennmaradó részt a fizetésképtelenségi eljárás költségeire szolgáltatott előlegből fedezik, vagyis azt a kérelmező viseli.

Ha az előleg a költségeket sem fedezi, a számlát az állam fizeti, legfeljebb azonban 50 000 CZK erejéig a felszámoló díjazása és 50 000 CZK erejéig a felszámoló készkiadásai tekintetében.

17 Mik a hitelezők összességének hátrányt okozó jogügyletek semmisségére, megtámadhatóságára és végrehajthatatlanságára vonatkozó szabályok?

Az adós azon jogügyletei, amelyek célja a hitelezői igények kielégítésének csökkentése, vagy egyes hitelezők előnyben részesítése, nem hajthatók végre.

Az adós e tekintetben fennálló bármely mulasztását is jogügyletnek kell tekinteni. Az ilyen végrehajthatatlan jogügyleteknek három kategóriája van: a) megfelelő ellenszolgáltatás nélküli jogügyletek; b) olyan előnyben részesítő jogügyletek, amelyek olyan helyzetet eredményeznek, amelyben valamelyik hitelező egy másik hitelező kárára nagyobb mértékű kielégítésben részesül, amint amelyben egyébként a csődeljárás keretében részesülne; c) olyan jogügyletek, amelyek esetén az adós szándékosan csorbítja valamelyik hitelező kielégítését, amennyiben e szándék ismert volt a másik fél számára, vagy valamennyi körülmény figyelembevételével ismertnek kellett volna lennie.

Ha a fizetésképtelenségről szóló törvény eltérően nem rendelkezik, az adós jogcselekményeinek végrehajthatatlanságát – ideértve a fizetésképtelenségről szóló törvény által végrehajthatatlannak minősített és az adós által a fizetésképtelenségi eljárás megindításához kapcsolódó joghatások beállítását követően végrehajtott jogcselekmények végrehajthatatlanságát – a felszámoló adós jogcselekményeit megtámadó keresetére (megtámadási kereset) a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróság állapítja meg. A felszámoló a fizetésképtelenséget megállapító határozat hatálybalépésének napjától számított egy éves határidőn belül indíthatja meg az ügylet figyelmen kívül hagyása iránti keresetet. Amennyiben a keresetet e határidőn belül nem indítják meg, az ügylet figyelmen kívül hagyásához fűződő jog megszűnik. Az adós részére a végrehajthatatlan jogügyletek után fizetett ellenszolgáltatás az ügylet figyelmen kívül hagyása iránti keresetnek hely adó ítélet jogerőre emelkedésének napjától a vagyon részét képezi.

A jogügylet végrehajthatatlansága nem érinti annak hatályát. A csődeljárásban ugyanakkor az adós részére a végrehajthatatlan jogügyletek után fizetett ellenszolgáltatás a vagyon részét képezi. Amennyiben az adós részére a végrehajthatatlan jogügyletek után fizetett eredeti ellenszolgáltatás nem vonható a vagyon körébe, azzal egyenértékű kompenzációt kell szolgáltatni.

A fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróságot nem köti más bíróságnak vagy más hatóságnak a fizetésképtelenségi eljárás során hozott azon döntése, amely szerint valamely, az adós eszközeire vagy kötelezettségeire vonatkozó jogügylet érvénytelen, ahogy a más módon tett ilyen megállapítás sem. A fizetésképtelenségi eljárás során kizárólag a fizetésképtelenségi eljárást lefolytató bíróság vizsgálja az említett jogcselekmények érvénytelenségét.

Amennyiben jogerős ítélet ezt követően kimondja, hogy az adós eszközeire vagy kötelezettségeire vonatkozó jogügylet érvénytelen, az ellenszolgáltatás formájában megszerzett gazdasági előnyt a vagyon körébe kell vonni.

Amennyiben az adós eszközeire vagy kötelezettségeire vonatkozó jogügylet érvénytelenségét olyan bírósági ítélet mondja ki, amely a fizetésképtelenségi eljárás megindítását megelőzően emelkedik jogerőre, az ítélet alapjául szolgáló jogügyletet a fizetésképtelenségi eljárás során érvénytelennek kell tekinteni.

A követelések egyes kategóriáira vonatkozó különös szabályok

A követelések alábbi kategóriáira különös szabályok vonatkoznak:

a fizetésképtelenségi eljárás megindítását vagy a moratórium kimondását követően a vagyonnal szemben felmerült követelések,

a fizetésképtelenséget megállapító határozat meghozatalát követően a vagyonnal szemben felmerült követelések,

a vagyonnal szemben felmerült követelésekkel egyenértékű követelések,

másodlagos követelések,

az adós részvényeseinek vagy tagjainak a társaságban vagy szövetkezetben való részvételével összefüggésben felmerült követelések,

azok a követelések, amelyeket teljes egészében kizártak a fizetésképtelenségi eljárásban való kielégítés alól.

Utolsó frissítés: 22/05/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.